

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2016-09-29
Stockholm

Mål nr
F 9303-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2015-10-09 i mål F 2719-14,
se bilaga A

KLAGANDE H T

MOTPARTER

1. R B

2. O E

3. M G

4. B H

5. I H

6. I J

7. R J

8. L L

Dok.Id 1293054

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00-15:00

9. M L

10. U L

11. L Z

12. Norrlandssportens samfällighetsförening

13. S P

14. Skräddarholmen AB

15. B S

16. J S

17. P S

18. B Z

SAKEN

Anläggningsförrättning för väg Olbäcken Vallsänge i Bollnäs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom punkten 2 fastställer Mark- och miljööverdomstolen Lantmäteriets beslut den 2 oktober 2014 avseende andelstal för upprustning av ga:8, sträcka 1–2, ärende nr X14256 (aktbilaga IN2 i förrättningsakten).

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

H T (XXX) har såsom det får förstås yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva mark- och miljödomstolens dom och fastställa Lantmäteriets beslut avseende fördelningen av kostnader för upprustning av väg.

S P (XXY) har motsatt sig en ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Skräddarholmen AB (XXZ) har medgett **H Ts** yrkande.

Norrlandsportens samfällighetsförening har meddelat att föreningen avstår från att yttra sig.

Övriga parter har inte yttrat sig i målet.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

H T har i huvudsak anfört följande.

Skogsbruk bedrivs cykliskt. Det blir konstigt att någon som avser att göra uttag i samband med att en väg rustas straffas med högre andel av kostnaden för vägen, jämfört med en skogsfastighet där det inte är aktuellt med uttag på flera år. Mark- och miljödomstolen har underlåtit att jämföra hans avverkningsplan med övriga skogsägares. Hans skogsfastighet har, till skillnad från övrigas, jämförts med transportbehovet för en fastighet avsedd för permanentboende. Han har nu gjort en omplanering av skogsuttaget och har därför inte längre behov av virkestransport på den aktuella vägen förrän om 10–15 år.

Det kan ifrågasättas om det är riktigt att endast hans fastighets förhållanden ska prövas utan att motsvarande prövning görs för övriga intressenter. Bland dessa finns som

redan nämnts skogsägare och permanentboende. Alla har varit överens om att bilda vägsamfälligheten och vissa av dem kan ju ha större intresse av vägen än honom själv.

S P har i huvudsak anfört följande.

Den ekonomiska nyttan som fastigheterna har av upprustningen ska beaktas. Det är H Ts behov av väg med särskild standard som ligger till grund för samfällighetens bildande. Det är alltså hans behov som ska bli granskat i detta skede. Det är beklagligt att Lantmäteriet inte gjorde vägsamfälligheten utifrån de fastigheter som har en faktiskt uttalad rättighet att använda vägen i form av avtalsservitut. Då hade H T fått ansöka hos befintlig vägsamfällighet om att få avverka timmer och vägsamfälligheten hade då kunnat ta ut skälig ersättning för detta.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Enligt 15 § anläggningslagen (1973:1149) ska deltagande fastigheter i en gemensamhetsanläggning tilldelas andelstal för utförande med hänsyn främst till den nytta fastigheten har av anläggningen. Andelstal för drift av anläggningen bestäms med hänsyn främst till den omfattning i vilken fastigheten beräknas använda anläggningen.

Andelstalen för utförande och drift har av Lantmäteriet beräknats i en gemensam andelstalslängd i enlighet med tonkilometermetoden och de schablonvärden som framgår av Lantmäteriets rekommendationer (se Lantmäteriets rekommendationer 2010-08-18 ”Underlag för tillämpning av tonkilometermetoden”). Dessa rekommendationer bör huvudsakligen följas om inte särskilda skäl föranleder annat.

Lantmäteriet har beträffande fördelning av kostnaderna för upprustning av den aktuella vägen beslutat om särskilda andelstal (sektioner) för upprustning av sträcka 1–2 och sträcka 2–3. Prövningen i Mark- och miljööverdomstolen omfattar endast andelstalen för upprustning av sträcka 1–2.

Frågan i målet är om de schablonvärden som legat till grund för Lantmäteriets beräkning ska användas vid fördelning av kostnaderna för upprustning av vägen eller om nyttan för ett skogsskifte ska anses vara större än vedertagna schablonvärden enligt tonkilometermetoden.

I tre av gemensamhetsanläggningens 12 fastigheter ingår skogsmark. Mark- och miljödomstolen har med hänsyn till en nära förestående avverkning åsatt skogsfastigheten XXX ett avsevärt högre andelstal än övriga fastigheter med skogsmark. Enligt Mark- och miljööverdomstolen bör det dock beaktas att gemensamhetsanläggningen även omfattar andra skogsskiften och att upprustningen sker till en nivå som är rimlig även utifrån bostadsfastigheters behov. Den ekonomiska nyttan för en skogsfastighet måste dessutom bedömas på lång sikt. Domstolen anser således att särskilda skäl saknas för att bedöma fastigheternas nytta på annat än sedvanligt sätt. Andelstalen för upprustning ska därför beräknas med tillämpning av tonkilometermetoden och relevanta schablonvärden.

Domstolen finner således att H Ts överklagande ska bifallas. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska andelstalen bestämmas i enlighet Lantmäteriets beslut och aktbilaga IN2.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Anna Tiberg, tekniska rådet Karina Liljeroos samt tf. hovrättsassessorn Marie Eiderbrant, referent.

Föredragande har varit Johan Erlandsson.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2015-10-09
meddelad i
Östersund

Mål nr F 2719-14

KLAGANDE S
P

MOTPARTER

1. R B

2. O E

3. M G

4. B H

5. I H

6. I J

7. R J

8. L L

9. M L

Dok.Id 230731

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708 831 28 Östersund	Storgatan 6	063-15 06 00 E-post: mmd.ostersund@dom.se www.ostersundstingsratt.domstol.se	063-15 06 88	måndag – fredag 08:00-16:00

10. U L

11. L Z

12. B Z

13. Norrlandssportens samfällighetsförening

14. Skräddarholmen AB

15. B S

16. J S

17. P S

18. H T

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantmäteriets beslut 2014-10-02 i ärende nr X14256

SAKEN

Anläggningsförrättning för väg Olbäcken- Vallsänge, Bollnäs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår S P yrkande om upphävande av Lantmäteriets beslut avseende upprustning av vägsträcka 1-2-3 till vägklass 3C.
2. Mark- och miljödomstolen ändrar Lantmäteriets beslut avseende andelstal för upprustning av ga:8, sträcka 1-2, (aktbilaga IN2 i förrättningsakten) enligt följande.

XYX	2,05
XXX	17,30
XYY	17,30
XXY	5,77
XYZ	17,30
XZX	5,77
XZY	5,77
XZZ	5,77
YXX	10,49
XXZ	0,95
YXY	5,77
YXZ	5,77

Det ankommer på Lantmäteriet att införa nödvändiga ändringar i akten.

3. Mark- och miljödomstolen avvisar S Ps yrkande om säkerställande av rättigheter.
-

BAKGRUND

Lantmäterimyndigheten (LM) beslutade den 2 oktober 2014 att inrätta väg i Vallsänge, Bollnäs kommun, som gemensamhetsanläggning, blivande ga:8. Gemensamhetsanläggningen omfattar tolv fastigheter. LM beslutade vidare om andelstal för de deltagande fastigheterna samt om särskilda upprustningslängder för upprustning av olika delsträckor, **bilaga 1 och 2**. Sökande till förrättningen var H T, ägare av jordbruksfastigheten XXX.

YRKANDEN M.M.

S P, ägare av XXY, har, såsom hon slutligen bestämt sin talan, yrkat att mark- och miljödomstolen dels upphäver LM:s beslut att vägen på sträcka 1-2-3 ska iståndsättas till vägklass 3C, dels åsätter hennes fastighet ett lägre andelstal och H Ts fastighet ett högre andelstal såvitt avser upprustning av vägen. Hon har dessutom yrkat att domstolen säkerställer hennes sedan tidigare gällande rättigheter, bl.a. servitut, till berörda vägsträckor.

Till stöd för sin talan har S P anfört bl.a. följande. LM har beslutat att hon och övriga ägare till fritidsfastigheter ska stå för 97,33 procent av upprustningskostnaderna och sökanden, med behov av upprustningen och speciella krav för att klara av sina skogstransporter, enbart för 2,67 procent. LM borde inte lägga ökade kostnader på övriga fastighetsägare för att sökanden behöver en bredare väg för sina skogstransporter. Hon vill därför att domstolen river upp beslutet om upprustning till vägklass 3C. Vad gäller andelstal ska dessa vara skäliga med hänsyn till den nytta fastigheterna har av anläggningen och hon förutsätter att detta även gäller kostnader för upprustningen.

YTTRANDEN FRÅN MOTPARTERNA

H T har anfört bl.a. följande. I november 2013 förvärvade han skogsfastigheten XXX av Bollnäs kommun. På fastigheten finns ett större bestånd med 100-årig gran som borde ha avverkats för flera år sedan och därför nu håller på att dö. Ambitionen är att snarast söka avverka detta granbestånd.

Närmast användbara väg för borttransport av det aktuella avverkade granbeståndet är den väg som ärendet gäller. Visserligen går riksväg 83 genom skogsfastigheten, men in- eller utfart till riksvägen saknas. Trafikverket har i närheten inte tillåtit fler till- eller frånfarter på denna vägsträcka. Det är inte heller tillåtet att lägga virke från en avverkning mot en en- eller tvåsiffrig väg.

Eftersom Olbäcksvägen sedan många år är i ett bedrövligt skick och periodvis näst intill ofarbar för personbilar och ingen eller möjligen ett fåtal av vägens många nyttjare velat vara med och bekosta underhåll av vägen ansökte han hos LM om förrättning för bildande av samfällighet för vägen för att därmed få den upprustad och underhållen.

Vägen består av en 350 meter lång raksträcka från riksväg 83 (sträcka 1 - 2 enl. lantmäteriförrättningen) och därefter av en sträcka på ca 255 meter delvis böjd väg (förrättningens sträcka 2 - 3). Raksträckan är framför allt i sin nedre del i mycket dåligt skick, med mycket stora uppstickande stenar och en större och i det närmaste genomrostad vägtrumma för Olbäcken. En del av sträcka 1-2 ligger med vägplanet avsevärt under omgivande markytor, saknar diken och är därmed såväl vår som höst starkt påverkad av tjällossning resp. höstregn. På ömse sidor av denna vägsträcka och omedelbart intill vägrenen finns dessutom en i och för sig vacker men för vägen förödande allé av äldre björkar. Även längs stora delar av den övriga vägsträckningen finns träd, stenar och staket inom området 1-2 m från väggkant, vilka avsevärt försvårar snöplogning av vägen.

Han önskar att vägsträckan 1 – 2 görs farbar för tyngre fordon genom att den rostiga vägtrumman byts ut och vägen blir åtgärdad så att tyngre fordon inte riskerar att fastna i vår- eller höstväglag. Hans behov av vägen gäller i princip bara för den nu förestående avverkningen. Därefter föreligger sannolikt inget behov av att nyttja vägen över huvud taget under de närmaste fem till tio åren. Innan ansökan till LM lämnades in hade han sonderande samtal med några av de berörda fastboende och med ägarna till skogs- och jordsbruksmark på ömse sidor om den aktuella vägen.

Alla var eniga om behovet dels av vägupprustning, dels av beslut om fördelning av kostnaderna för upprustning och löpande underhåll.

När LM anger att vägen ska rustas till klass 3C är det enligt hans uppfattning helt korrekt. Det är den lägsta standard som kan anses behövlig för en väg av detta slag och innebär i praktiken inget annat än åtgärdande av nu redovisade brister. Vägen har inga kurvor som behöver rätas ut eller siktförhållanden som behöver åtgärdas och den har erforderlig bredd. Standarden måste dessutom i sig anses vara självklar med hänsyn till att sophämtning sker varje vecka vid fastboendes fastigheter och sommartid till flertalet fritidsfastigheter. Ett annat viktigt skäl är möjligheten för utryckningsfordon att kunna komma fram till såväl de fastboendes som fritidsboendes fastigheter liksom till det allmänt nyttjade bad som ligger vid punkt 2 på förrättningskartan.

LM:s vedertagna modell för fördelning av kostnader för upprustning och löpande framtida vägunderhåll är korrekt och oantastlig. Varje annan kostnadsfördelningsmetod för den aktuella vägen skulle enligt hans uppfattning bara leda till fortsatta tvister mellan berörda fastighetsägare.

L Zoch B Z, XZX U L, L Loch M L YXZ, O E, XZY, samt I J och R J, YXY, har förklarat sig instämma i S Ps överklagande.

Norrlandspportens samfällighetsförening har förklarat sig avstå från yttrande.

Övriga motparter har inte avhört.

DOMSKÄL*Upprustning av vägen*

Om det inte föreligger hinder mot att inrätta en gemensamhetsanläggning ska LM meddela ett anläggningsbeslut och i beslutet ska enligt 24 § anläggningslagen (AL) bl a. anges gemensamhetsanläggningens ändamål, läge, storlek och huvudsakliga beskaffenhet i övrigt. LM har i anläggningsbeslutet angivit att vägen ska hållas farbar med motorfordon året om och vägens beskaffenhet har angivits med begreppet ”vägklass 3C” enligt Skogsstyrelsens normer för skogsbilvägar, innebärande bl a. att dimensionerande hastighet är 30 km/h och att vägen ska vara trafikerbar året om. Enligt samma normer anses klass 3 vara den lägsta klass som kan övervägas om avsikten är att vägen ska kunna underhållas under en längre livslängd. Mark- och miljödomstolen finner med beaktande därav och av skäl som H T anfört inte anledning att upphäva LM:s beslut om istandsättning av vägen till vägklass 3C. S Ps överklagande ska därför avslås i den delen.

Fastigheternas andelstal i gemensamhetsanläggningen

Enligt 15 § AL ska deltagande fastigheter i en gemensamhetsanläggning tilldelas andelstal för anläggningens utförande utifrån vad som är skäligt med hänsyn främst till den *nytta* fastigheten har av anläggningen. Andelstal för anläggningens drift bestäms efter vad som är skäligt främst till den omfattning i vilken fastigheten beräknas *använda* anläggningen.

I sitt beslut har LM anfört ”att varje fastighets nytta av anläggningen bedöms motsvara dess beräknade användning av anläggningen. Andelstalen för utförande respektive drift kan därför anges i en gemensam andelstalsserie.”

Mark- och miljödomstolen finner att andelstalen för berörda fastigheter enligt andelstalslängden AN1 har beräknats på sedvanligt sätt och får anses spegla fastigheternas nytta med och användning av anläggningen som i detta fall bedöms utgöra en befintlig väg. Vad däremot gäller föremålet för S Ps överklagande i denna del, rustningslängden IN2, är mark- och miljödomstolen av den uppfattningen att IN2 inte i tillräcklig grad speglar den ekonomiska nytta som

fastigheterna har av upprustningen. Att endast lägga använd vägsträcka till grund för varje fastighets nytta av upprustningen framstår inte som skäligt. Sett på kort sikt torde den ekonomiska nyttan för en skogsbruksfastighet, stående inför en större avverkning, vara avsevärt större än för en relativt extensivt nyttjad fritidsfastighet. För att uppskatta den ekonomiska nyttan bör ”vinsten” eller intäkten som uppkommer för H Ts fastighet jämföras med ”boendevärdet” eller intäkten för bostadsfastigheterna i området. Ett sätt kunde vara att jämföra beräknade skogligena intäkter för viss tidsperiod med en schablonintäkt för boende i form av uppskattad hyra under samma tid.

I brist på tillgång till säkra värden både vad gäller skogsinnehåll med träd- och åldersfördelning på H Ts skogsfastighet och boendekostnader, hyresnivåer och andra parameter för berörda bostadsfastigheter bedömer mark- och miljödomstolen skäligt att låta den ekonomiska nyttan för XXX vad gäller upprustningen vara densamma som för en permanentbebodd bostadsfastighet. På kort sikt torde en sådan jämförelse vara tillfyllest. Det ger följande värden:

XYX	2,05
XXX	17,30
XYY	17,30
XXY	5,77
XYZ	17,30
XZX	5,77
XZY	5,77
XZZ	5,77
YXX	10,49
XXZ	0,95
YXY	5,77
YXZ	5,77

Domstolen finner sålunda skäl att bifalla S Ps överklagande i denna del på så sätt att andelstalet enligt IN2 för H Ts fastighet XXX höjs till 17,30 och andelstalet för S Ps fastighet XXY nedsätts till 5,77. Med tillämpning av 16 kap. 11 § andra stycket fastighetsbildningslagen ändrar mark- och miljödomstolen därjämte andelstalen även för övriga fastigheter som omfattas av IN2 till de värden som anges i tabellen ovan.

Befintliga rättigheter

S P har slutligen yrkat att domstolen säkerställer henne tillkommande rättigheter på vägsträckorna. LM har dock i förrättningen inte hanterat eller fattat något beslut avseende sådana rättigheter. Hennes talan i denna del kan därför inte prövas inom ramen för detta mål utan ska avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 3** (DV 427)

Överklagande senast den 30 oktober 2015. Prövningstillstånd krävs.

Göran Simonsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Simonsson och tekniska rådet Börje Nordström.